

PANORAMA

Xosé Ramos Rodríguez

Antón Costa Rico

Nova Escola Galega

jose.ramos.rodriguez@edu.xunta.es

anton.costa@usc.es

REVISTA GALEGA
DE EDUCACIÓN
PUBLICACIÓN DE NOVA ESCOLA GALEGA

ISSN: 1132-8932

Páx. 80-83

ACTUALIDADE DA POLÍTICA EDUCATIVA

O presente curso. O curso en setembro comezou cos problemas de sempre, mais a Consellería fixo unha loanza á súa eficacia e á normalidade. 'Normalidade'(?): é unha situación recorrente que a **supresión de escolas rurais** sexa unha dramática repetición no inicio dos cursos, por máis que os dirixentes do PP presuman de ter magníficos plans para mellorar a demografía e evitar o despoboamento rural.

Tamén ben sendo 'normal' a **precariedade de recursos na atención á diversidade**, ata o punto de provocar manifestacións nalgunhas cidades como A Coruña. Neste tema a Consellería fai unha proposta tramposa: non crear prazas e prometer que se cubrirán todas as necesidades. Pero quen valora as necesidades?, cales son os criterios?; como adoitan facer, queren confundirnos vendendo racionalidade onde fan recorres.

A repetición teimuda curso tras curso dos recortes, devala a planificación da Conselleira de dotar os centros de maior tamaño dunha segunda persoa Orientadora. A persistencia nesta desatención cara ás **necesidades de persoal de Orientación** posterga o establecemento de criterios para priorizar os centros que deberán ter ese segundo profesional.

O sistema escolar reproduce a desigualdade social. Esta afirmación tan clásica na visión crítica da escola esquécese con frecuencia nas campañas electorais e na súas consignas e estereotipos. A Comunidade de Madrid, que representa o paradigma da política liberal conservadora en educación, introduciu elementos na xestión e desenvolvemento da educación como o distrito único -para liberalizar totalmente a elección de centro-, a clasificación de centros por rendemento, o modelo bilingüe, ou a axuda á privada -mesmo entregando terreos públicos- na implantación dos seus centros. Agora isto dálle réditos electorais nas clases medias, e sobre todo produce consecuencias previsibles entre os máis desfavorecidos. Así, segundo un estudo da Universidade Autónoma de Madrid asinado por F. Javier Murrilo e Cynthia Martínez Garrido, conclúese que nesta Comunidade disparouse a desigualdade, sendo agora a segunda rexión europea máis desigual nas súas aulas, ao nivel de Hungría e Romanía. Os centros públicos escolarizan a maior parte do alumnado de contornos humildes, chegando a ser o 40% do seu alumnado (o outro 60% serían de contornos medios), mentres que na privada só teñen o 7,5% deste alumnado. Analizando os datos PISA este autores conclúen que os

estudantes mais favorecidos socio-economicamente sacan 67 puntos mais en PISA, mentres pola contra os menos favorecidos teñen un 5,5 veces máis de probabilidades de repetir curso. Con estas medidas somos todos os que subvencionamos as desigualdades cando se priman con concertos a moitos destes colexios privados. E este un exemplo para a Consellería galega?

Tamén estamos axudando a esta desigualdade coas **actividades extraescolares** que complementan os horarios dos centros con **xornada continuada**. Así resulta que a intensificación da xornada, sobre todo nos centros urbanos, deixa a expensas das posibilidades familiares o completar a xornada con actividades que axuden ou complementen a formación dos rapaces. Actividades de reforzo ou de complemento individualizado do currículo que raramente son ofertadas polos centros, e no resto dos casos só o alumnado das familias con recursos pode acceder a elas. Seguramente, neste debate dos tempos escolares, tan difícil de encarar con certa tranquilidade entre profesorado e familias, deberemos centrarnos nos próximos anos.

Aumenta o alumnado que non sabe falar galego, segundo datos recentes do Instituto Galego de Estatísticas (IGE), especialmente no ámbito urbano. No ensino as cifras son moi preocupantes. Desde que se promulgou o Decreto de Plurilingüismo no 2010 asistimos a un devalo continuado no emprego da nosa lingua. Indica o IGE que no tramo de idade que vai dos 5 aos 15 anos, o 30,04% recoñece non saber escribir galego, o 18,32% non saber lelo e o 23,9% non saber falalo, o que supón un incremento sobre os datos recollidos no 2008, ano da última enquisa anterior á entrada en vigor do chamado decreto de Plurilingüismo. Isto quere

dicir que un de cada catro estudantes galegos non é capaz de se expresar de ningún xeito na lingua propia de Galicia, e polo tanto non se está a cumprir o obxectivo primordial dunha norma básica para Galicia, como é a Lei de Normalización Lingüística. Esta situación dramática conta coa comprecencia do actual goberno da Xunta de Galicia, que ve como se cumpren os seus obxectivos de facer do galego unha lingua subsidiaria do castelán.

MRP recoñecidos... en Madrid. Os Movementsos de Renovación Pedagóxica (MRP), como Nova Escola Galega, fomos distinguidos coa gravata da Orde Civil de Afonso X O Sabio a proposta do Ministerio de Educación, aprobada polo Consello de Ministros do 14 de xuño de 2019. Agradécese este recoñecemento e agardamos que o próximo Goberno siga nesa liña e conte coa interlocución e as iniciativas destes Movementsos para a próxima Lei de Educación.

18/21 horas semanais de dedicación docente. É a reivindicación que realizou no outono de 2019 todo o profesorado galego xunto coas organizacións sindicais. Por ser necesario para unha educación mellor e de quen máis o precisa. Unha conquista que as políticas neo-liberais anti-criese botou abaixo, a beneficio do ensino privado e a desregulación.

FORMACIÓN DO PROFESORADO E ACCESO Á PROFESIÓN DOCENTE

Un breve comentario favorable sobre o Documento da Conferencia Nacional de Decanos/as e Directores/as de Educación, dada a necesidade de ter unha visión de consenso dun actor tan importante como é a Universidade e diante da proliferación de propostas relacionadas coa acumulación de procesos e programas electorais.

Parten os decanos dunhas **condicións previas indispensables** e elementais para desenvolver calquera proposta: Que sexa un proceso continuo, articulado e coherente entre formación inicial, inicio profesional e formación en exercicio. Contando este proceso cunha colaboración entre Administración e Universidade. Por último, contar coa colaboración dos actores: as Administracións (central e autonómicas), a Universidade, os partidos políticos e o propio profesorado.

Despois presentan diferentes propostas nas distintas fases, das que destacamos as seguintes:

- Para o acceso á formación dos graos falan de condicións de entrada cunha proba específica e unha valoración do expediente. Tamén propoñen racionalizar o número de estudantes.
- Para a formación inicial propoñen o incremento das prácticas, equiparándoas ás sanitarias cun seguimento mais persoal e rigoroso, creando a figura do profesor vinculado en Educación. Tamén adecuar as mencións dos graos ás especialidades docentes dos diferentes corpos.
- Para o acceso á profesión, que denominan APD (acceso á profesión docente), propoñen unha contratación por dous anos; similar ao MIR de medicina, con títulos profesionais e académicos acreditados, que conduza a unha acreditación para o exercicio profesional. A dimensión cuantitativa deste alumnado debe aproximarse á capacidade de absorción do mercado laboral.
- Para a formación permanente a novidade é a colaboración Administración- Universidade e as repercusións sobre a APD.

PIN parental. Un intento de ataque á educación democrática e pública, e contra a profesionali-

dade docente e os Consellos de centro.

BOAS NOVAS

- Os informes de PISA mostran, no que avalían, unha positiva valoración do sistema educativo noso.
- Seis de cada 10 centros de Primaria e ESO solicitaron neste curso apoios da Consellería de Educación para desenvolver actuacións de reforzo para o alumnado dos seus centros.
- Mellora tamén entre nós a FP básica.
- Dos 9 centros que en 2016 inauguraron os clubs de ciencia nas aulas, pasamos aos 119 do presente curso.
- A Consellería de Educación puxo en marcha o programa ARCO (Apoio, Reforzo de Competencias e Orientación)

INICIATIVAS E RECOÑECIMENTOS

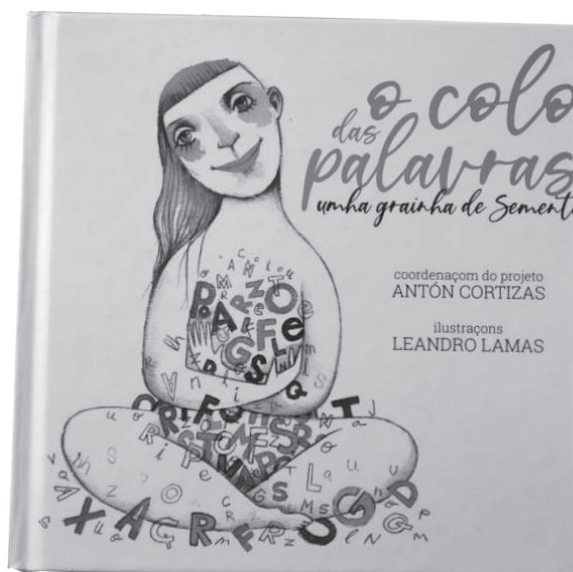
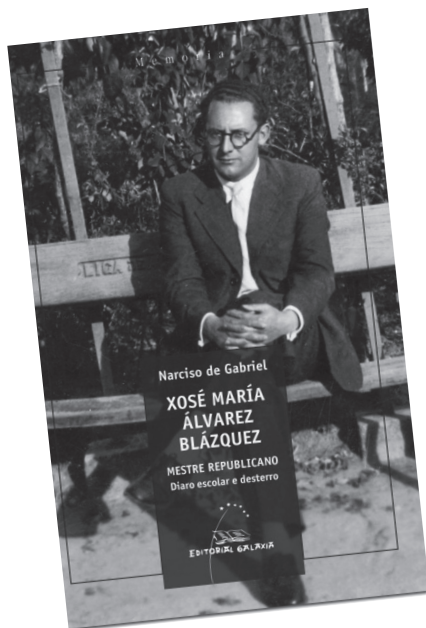
- Un apuntamento sobre a Mostra Internacional de Teatro Cómico e Festivo de Cangas que na pasada convocatoria de xullo tivo unha especial atención á necesidade de introducir a educación teatral nos centros de ensino, como levan reclamando desde hai décadas, entre outros, Antón Lamapereira e Manolo Vieites.

- De interese as insercións televisivas de militantes de Nova Escola Galega sobre asuntos educativos en colaboración con Nós Televisión (sobre laicismo, medio ambiente, contra a discriminación de xénero e a loita pola igualdade, ante o galego na educación...).
- Un recoñecemento (Premio Encys) ao alumnado do IES de Mondoñedo que co seu profesor Óscar Chao Penabade elaborou un documento sobre o lobo na serra do Xistral.
- Saudamos a edición do *Xornal do Ensino Galego* que promove a CIG-Ensino. Un medio de información e de opinión necesario. E aínda máis, desexamos longa vida ao novo xornal en papel *Nós diario*, signo de afirmación democrática e popular.
- A Federación de Sociedades Culturais Galiza, baixo a guía da profesora Pilar García Negro, é promotora da notable exposición "Nós, de onte a hoxe: 100 anos de historia" como recoñecemento e difusión do que foi a Xeración Nós. O Concello de Allariz e a Xunta de Galicia programan igualmente outras relevantes iniciativas.

ENCUNTROS

- Como todos os veráns desde hai unha década e media, a vila de Melide recupera parte das súas rúas como lugares de xogo da man da Asociación Galega do Xogo Popular e Tradicional. A filosofía das *ciudades educadoras* sementada por Francesco Tonucci atópase no xermolo da iniciativa, feita realidade tamén noutros lugares de Galicia ao longo do ano.
- No pasado mes de setembro celebráronse en Vigo as IV Xornadas Galegas sobre a Dislexia, organizadas pola Asociación Galega de Dislexia (AGADIX), cun importante programa e a intervención de recoñecidas especialistas. AGADIX, creada en 2006, reúne a 300 asociadas en toda Galicia.
- Celebráronse en outubro as III Xornadas da Terra de Miranda, organizadas por Nova Escola Galega, en colaboración con distintas administracións locais e a Deputación de Lugo. Un encontro que nesta ocasión reuniu o tecido asociativo vivo da comarca arredor do desenvolvemento rural e de experiencias de educación en contornas rurais, coa presenza, entre outros relatores, de Xosé Manuel Beiras e Narciso de Gabriel, e cun número notable de asistentes.

• En novembro celebrouse en Compostela o XVI Simposio convocado pola Asociación das Editoras Galegas, que na presente ocasión se centrou na cuestión do libro educativo na era dixital: a problemática da súa edición, os proxectos educativos dixitais no presente en marcha, o escenario internacional e os horizontes da educación foron as temáticas que centraron as Xornadas.

NOVIDADES BIBLIOGRÁFICAS A TER PRESENTES

- GABRIEL, N. de (2019): *Xosé María Álvarez Blázquez. Mestre republicano. Diario escolar e desterro*. Vigo: Galaxia, 220 pp. Sobre a biografía e itinerario profesional deste destacado docente galego impulsor de Edicións Castrelo.
- GARCÍA DÍAZ, J. M. (2019): *La depuración del magisterio nacional en la provincia de La Coruña (1936-1945)*. Santiago de Compostela: Fundación Luís Tilve, 555 pp. Un pormenorizado estudo sobre a represión e depuración do profesorado da Coruña.
- BARROS, Miguel (2019): *Memoria dunha experiencia assemblearia. Crónica e ideoloxía do*

movemento de mestres. Vigo: Galaxia, 432 pp. A crónica do que foi o Movemento de Mestres de Pontevedra entre 1972 e 1977.

- PORTO UCHA, A. S., VÁZQUEZ RAMIL, R. (2019): *En el centenario del Instituto-Escuela. Obra educativa de los Institucionistas*. Soria: CESGA publishing, 245 pp. Unha nova e complementaria achega con notas sobre o Institucionismo e Galicia.
- ALONSO MONTERO, X. (Ed.) (2019): *Alfredo de la Iglesia. O intelectual, o educador e o autor do primeiro manual de literatura galega para escolares de Instituto*. A Coruña: RAG, 225 pp.. Edición dun manuscrito de 1919 titulado "Resumen de Historia de la literatura gallegra" que o profesor Alfredo de la Iglesia elaborou para estudantes do Instituto de Pontevedra.
- ABAD, X. C., PEREIRA, E. (2019): *O soño crebado. Da República á Guerra Civil en Vigo e na súa bisbarra. Caderno didáctico*. Vigo: Instituto de Estudos Vigueses, 175 pp. Un coidado texto sobre o tempo da II República e a represión franquista na cidade e arredores de Vigo elaborado polo profesor Xoán C. Abad con lograda intencio-

nalidade didáctica, acompañada de documentos e de valiosas imaxes e ilustracións.

- LÓPEZ VÁZQUEZ, R. (Coord.) (2019): *Diccionario de Filosofía*. Santiago de Compostela: Xunta de Galicia/ Ramón Piñeiro, 256 pp. Un diccionario de conceptos filosóficos, en lingua galega co obxectivo fundamental de delimitar con claridade e brevidade numerosos conceptos, en particular os relativos á antropoloxía, ética, política, estética e teoría do coñecemento, pensado para estudantes de bacharelato e de iniciación universitaria.

... E PARA OS/AS MÁIS PEQUENOS/AS:

- LÓPEZ, A. et alii (2019): *Diccionario visual*. Através Editora. 88 páxinas temáticas e ilustradas que recollen 3000 palabras.
- *O colo das palabras*, un libro-disco que botou a cantar A Semente Trasancos, con poesías, en particular, de Antón Cortizas coas súas fillas. ■